

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

2 Et si subsequitur lex altera, derogat illi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

etiam dominus sabbathi. Hinc etiam de eo. a [Erat Iesus docens, tanquam potestatem habens,] ad est, tanquam legi dominus, addens moralibus ea, que decerant ad perfectionem, umbram figurativam in lucem spirituali intelligentia commutari, non tanquam b [scribere eorum, qui litera legi ascripti non audebant aliquid addere, vel commutare.] Sic & summo sedis Pontificis canonibus sive a se, sive ab aliis sua auctoritate conditi reverentiam exhibent: & eis se humiliando ipsos custodiant, ut alii observando exhibeant. Nonnunquam vero seu jubendo, seu deserviendo, seu aliter agendo, se decretorum dominos & conditores esse ostendunt. In promissu ergo capitulis, aliis imponitur necessitas obsequendi: summus vero Pontificibus ostenditur inesse auctoritas observandi: ut a se tradita observando, alii non contemnenda demonstrent, exemplo Christo, qui sacramenta, qua ecclesia servanda mandavit, primo in seipso suscepit, ut ea in seipso sanctificaret. Oportet ergo primam sedem, ut diximus, observare ea, qua decernendo mandavit, non necessitate obsequendi, sed auctoritate impertiendi. Licet itaq; sibi contra generalia decreta, specialia privilegia indulgere, & speciali beneficio concedere, quod generali prohibetur decreto. g Quancumq; si decretorum intentionem diligenter advertamus, nequaquam contra sanctorum canonum auctoritatem aliquid concedere invenietur. c. Sacri siquidem canonis ita aliquid constituit, ut interpretationis d auctoritatem sancta Romana ecclesia referent. Ipsi namq; soli, canonem valent interpretari, qui jus condendi eos habent. Unde in nonnullis capitulis conciliorum, etiam aliquid observandum decoratur, statim subinfertur. [Disti auctoritas Romana ecclesia aliter e. imperaverit.] vel, [Salvo tamen in omnibus iure sancta Romana ecclesia.] vel, [Salva tamen in omnibus Apostolica auctoritate.] Quacumq; ergo de decernis, vel quibuslibet ecclesiasticis negotiis, sacri canonibus diffinitur, intelligenda sunt necessario servare, nisi auctoritas Romana ecclesia aliter fieri mandaverit, vel permiserit. Cum ergo aliquis privilegia ab Apostolico aliquibus concedantur, esse contra generalem legem aliquid sonare videantur, non tamen contra ipsam aliquid concedere intelliguntur: cum ipsius legi auctoritate privilegia singulorum pene: matrem omnium ecclesiarum reserventur. Neg. f enim privilegia aliquibus concederentur, si prater generalem legem nulli aliquid speciale indulgeretur. Privilegia namq; dicuntur tanquam privata legia, eo quod privatam legem singulis generent. Quam diffinitionem g Gregorius noveni, ait: [Si h. hoc neg. consuetudine generali, neg. privilegio vindicatur, restat te usus posse, quod fecisti.] h Item Hieronymus in expositione Iona ad c. primum. [Privilegia singulorum non possunt legem sacre communitatem.] Valer ergo, ut ex promissu colligitur, sancta Romana ecclesia sui privilegia quolibet mutare, & extra generalia decreta, quadam speciali beneficio indulgere: considerata tamen rationi aequitate, ut, qua mater iustitia est, in nullo ab ea dissentire inveniantur: ut privilegia videlicet, que ob religionis, vel necessitatis, vel exhibitio obsequii gratiam conceduntur, neminem relevando ita dirivitem faciant, ut multorum detrimenta non circumspiciendo, in paupertatis miseria nonnullis dejectant. Illud vero i Apostoli ad memoriam revocantes, quod ad Corinthios scribens, ait: [Non enim volumus, ut alius sit reus, vobis autem tribulatio.] Cui sacra lex Principum concordant, ait: [Rescripta contra ius elicitia ab omnibus iudicibus precipue refutari: nisi forte aliquid est, quod non ledat alium, & profit petenti, vel crimen supplicanti indulgeat.] g Item constitutio Imperatoris ad populum. [Nec damnosa sicut, nec iuri contraria postulari oportet.] h Clerici ergo huius baptismali ecclesia privilegia auctoritate manent, sua decessi decimas sibi ex integro vindicare valent: nisi forte summa necessitate Episcopi cogantur ad quartam suam accipendam, & illi superabundare monstrantur.

a Luc. 6. b Matth. 7. c al. invenietur. d al. sua interpretationi. e al. aliter fieri. f Privilegia unde dicuntur. g al. distinctionem. h distm. 100. contra morem. versic. quod si hoc. i 2. Corinth. 8.

QUESTIO II.

Q uod autem antiquioribus privilegijs, subsequenter de rogari non possit, auctoritate Anacleti probatur, qui scribens omnibus Episcopis, & reliquis Christi sacerdotibus, ait in epist. 1. c. 3.

C. I. g Ecclesiarum privilegia cunctis temporibus intemerata servantur. 1. Privilegia a ecclesiarum & sacerdotum r intemerata & inviolata cunctis decernimus manere temporibus. Leges ecclesiarum Apostolica auctoritate firmamus, & peregrina iudicia submovemus. 1. Sacerdotum] In originali est, sacerdotum sancti apostoli iussu Salvatoris intemerata & inviolata cunctis decerunt, &c.

C. II. g Nec novitate mutari, nec improbitate cunctis ecclesiarum privilegia debent. Item Leo Papa Martino Augusto, e. post. 32. al. 34.

2. Privilegia b ecclesiarum & monasteriorum, in auctoritate Patrum instituta, nulla possunt improbitate convelli, nulla novitate mutari. In quocumq; opere, auxiliante Christo, fideliter exequendo, necesse est huius sanctae sedis Pontifices perseverantem exhibere famulatum. Dispensatio enim nobis credita est, ad nostrum tendit reatum, si paternam regalem auctoritatem nobis contententibus vel negligentibus violenter.

1. Et monasteriorum] Haec vocis non sunt in epistola, neg. 7. ead. privilegia, sed sublate non sunt, quia ad eas spectant ead. o. postea, vers. si ergo privilegia. & Anselmus illas habet lib. 4. c. 2. Ceterum, quoniam de industria caput hoc a collectore in suam mam redactum est, & aliquot locis mutatum, visa sunt deservenda verba ipsa Leonis. Privilegia enim ecclesiarum, sanctorum Patrum canonibus instituta, & venerabilis Nicana synodi fixa decretis, nulla possunt improbitate convelli, nulla novitate mutari. In quo opere, auxiliante Christo, fideliter exequendo, necesse est me perseverantem exhibere famulatum: quoniam dispensatio mihi creditur est, & ad meum tendit reatum, si paternam regule sanctionem, qua in synodo Nicana ad totius ecclesiarum regimen, Spiritu Dei infuente, sunt condita, me (quod absit) convulsa violentur, & major sit apud me una vestris voluntas, quam universae domus Domini communis utilitas.

C. III. g Privilegio sua dignitas aliqui ecclesiam exuere non debet. Item Gregorius Augustino Anglorum Episcopo, Respon. 9.

IN Galliarum e Episcopos d nullam tibi auctoritatem tribuimus, quia ab antiquis praedecessorum meorum temporibus pallium Arelatensis Episcopus accepit, quem nos private auctoritate petere minime debemus. Si ergo contingat, ut fratres tui ad Galliarum provincias transeat, & aliquid ex auctoritate agendum fuerit, cum praedicto Arelatensi Episcopo rogatur, ne praetermitti possit hoc, quod antiqua Patrum institutio invenit. Britannorum vero omnes Episcopos tuae fraternitati committimus, ut indocti doceantur, infirmi persuasione roborentur, perverfi i auctoritate corrigantur.

1. Perverfi] Adhuc sunt haec ex originali. C. IV. g Statuta Apostolicorum praedecessorum Apostolicus destruere non debet. Idem Felix Episcopo, lib. 12. epist. 37.

Si ea destruerem, quae antecessores nostri statuerunt, non constructur, led evorsor esse iuste comprobaret; testante veritatis voce, quae ait: e [Omne regnum

a Anst. 4. c. 2. b Infr. ead. privilegia 3. Anselm. 1. q. 1. c Anst. 6. c. 27. d al. Episcopi. e Luc. 11. in scriptis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

in scripto a divinis non habet.] & omnis scientia, & lex adversum se divisa destruetur.

C. V. ¶ *Metropolitani dignitatis sibi tradita antiquitas jure intemeratum obstat.*
Item Leo Papa epist. 52. al. 24. ad Anastasium, cap. 2.

Tunc secundum b sanctorum Patrum canones, Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos, metropolitani singularum provinciarum Episcopos, quibus ex delegatione nostra fraternitatis tue cura preteritur, jus tradita sibi antiquitas dignitatis intemeratum habere decrevimus: ita ut a regulis præsinitis nulla aut negligentia, aut presumptione discedant.

C. VI. ¶ *Privilegia metropolitanoorum inconvulsa servari oportet.*
Item Hormisdas Papa in epistola ad Ioannem Episcopum.

Servatis privilegiis metropolitanoorum, vices vobis Apostolicæ sedis eatenus delegamus, ut inspectis istis, sive ea, quæ ad canones pertinent, sive ea, quæ a nobis sunt mandata, serventur, sive ea, quæ de ecclesiasticis rebus revelatione & contigerint, sub tua nobis inspectione pendantur. Erit hoc studii ac sollicitudinis maxime te in his, quæ injunguntur, exhibeas, ut fidem, integritatemque ejus, cujus curam suscipis, imminuas.

C. VII. ¶ *Direta Apostolica nulla presumptio violentur.*
Item Gregorius Bonifacio primo defensori, lib. 7. epist. 17.

Non rationis a nostris decreta, quæ pro defensorum sunt privilegia & ordinatione disposita, perpetua stabilitate, & sine aliqua constitutionis refragatione servari, sive que scripto decrevimus, sive que in nostra presentia videntur esse disposita: nec a quoquam Pontificum in eorum, vel in partes ea qualibet occasione convelli decernimus vel mutari. Nam nimis est asperum, & præcipue bonis sacerdotum moribus inimicum, nisi quemquam quancunque rationis exculpatione, & quæ bene sunt ordinata, rescindere, & exemplo suo docere ceteros, sua quoque post se constituta dissolvere.

C. VIII. ¶ *Privilegia ecclesiarum Apostolicum debet servare illata.*
Item Dominico Carthagenensi Episcopo, lib. 2. ind. 10. epist. 39.

De ecclesiasticis s privilegia, quod vestra fraternitas scribit, hoc postposita dubitatione teneat: quæ sunt nostra defendimus, ita singulis quibusque ecclesiis suis jura servamus: nec cuilibet favente gratia, ultra quam meretur, imperior, nec ulli hoc, quod sui juris est, ambitu stimulante derogabo: sed fratres meos per omnia honorare cupio, sed sic studeo honore singulos subvehi, dummodo non sit, quod alteri jure ab altero possit opponi.

C. IX. ¶ *Quod rationabiliter diffinitum est, in nulli debet violari.*
Item Virgilio Arelateni Episcopo, lib. 7. epist. 111.

Cum pro piaz desiderium voluntatis, & laudandæ devotionis intentio sacerdotibus sit semper studiis adoperanda, cura est sollicitudinis adhibenda, ut ea, quæ pro quiete monachorum, religiofaque conversa-

a al. scriptum. b Ivo p. 5. cap. 246. c al. relationis. d al. Constitutionum. Anselm. lib. 4. c. 1. Poly. lib. 3. tit. 15. e al. posse confirmari. f Poly. ibid. Anselm. l. 4. c. 6. g Poly. ibid. Anselm. l. 4. c. 7.

tionis fuerint ordinata, nec dissimulatio negligere, nec quadam valeat præsumptio perturbare: sed sicut hoc, quod ratio exigebat utilitatis, oportuit diffiniri, ita quod definitum est [nisi forte ubi major est auctoritas] non debet violari.

¶ Nisi forte.] Exceptio hac abest a plerisque, vetustis, & Anselmo, & codicibus Gregorii impressis & manuscriptis. In uno autem Gratiani appositæ tanquam glossa, & legitur supra 6. q. 4. quod bene.

C. X. ¶ *Sibi injuriam facit, qui fratrum suorum jura perturbat.*
Item ad Natalem Episcopum, lib. 2. epist. 37.

Quod verò dicitur, nostris temporibus debere servari, quæ a meis quoque prædecessoribus tradita atque custodita sunt, ablitæ me, ut statuta majorum consecratoribus meis in qualibet ecclesia infringam: quia mihi injuriam facio, si fratrum meorum jura perturbo.

C. XI. ¶ *Nulla presumptione violentur, quæ ab Apostolo, & eorum successoribus sunt instituta.*
Item Iulius Papa epist. 1. ad Orientales, c. 4.

Amputato a totius usurpationis excessu, nullus debet præsumere, quæ sibi non videntur concessa. ¶ **¶** Ex quæ sunt ab Apostolis, eorumque successoribus instituta, nulla desidia negligentur, nulla dissensione violentur, nulla concertatione turbentur.

C. XII. ¶ *Quæ rationabiliter ordinata sunt, nulla debent refragatione turbari.*
Item Gregorius Papa, lib. 7. ind. 2. epist. 60. Praerectis illustri.

Ecclésiasticæ b moderationi est omnino conveniens, ut quæ ordinata fuerint, vel rationabiliter i decisa, nulla in posterum debeant refragatione turbari.

¶ Rationabiliter.] Vox ista abest a plerisque, manuscriptis, & a codicibus B. Gregorii, nec repetitur. f. 35. q. 9. omnibus modis. Sed non est inducenda, quia omnia Gratiani exemplaria habent istam vocem, etiam in rubrica.

C. XIII. ¶ *Quæ contra leges sunt, pro insectis habentur.*
Item in Regesto, lib. 7. ind. 2. epist. 7. Iamario Catalano.

Imperiali c constitutione aperte sancitum est, ut ea quæ contra leges fiunt, non solum inutilia, sed etiam pro insectis habenda sint.

C. XIV.
Cod. d. lib. 1. tit. de presibus Imperatori offerendis. Imperator Constantinus.

Nec e damnosa fisco, nec juri contraria postulari oportet.

C. XV.
Impp. Theodosius & Valentinianus.

Rescripta f contra juselicita, ab omnibus iudicibus præcipimus refutari: nisi forte aliquid est, quod non lædat alium, & profit petenti, vel crimen supplicantibus indulgeat.

C. XVI. ¶ *Rescriptum meretur effectum, quod cum juris & legum ratione concordat.*

Dicenti g sacras jussiones se habere præ manibus, respondimus scire illum oportere, quod ipse clementissimus Princeps generalibus legibus constituit, illa sacra uniuscujusque supplicantis desiderio concessa prævalere, & effectui mancipari, quæ cum juris & legum ratione concordant: ea verò, quæ subreptione, vel falsis precibus forsitan impetrantur, nullum supplicantibus ferre remedium.

a Poly. ibid. Anselm. l. 2. c. 61. & l. c. 127. b 35. q. 9. omnibus modis. Anselm. l. 4. c. 9. c Denstedit p. 1. & 3. d in. 15. te. 2. e Ibid. l. 7. f supr. end. g Ivo p. 4. c. 191. F f 2

Rescripta, sive sint admittiones, sive pragmatica sanctiones, expressam debent in se habere conditionem: [Si precei veritate nitantur.] Mendax enim preceptor debet carere impetratis: & quibus scripta dirigitur, sunt puniendi, si precum mendacia veterint argui. Unde Imperator Diocletianus, & Maximianus, & Constantinus lib. 1. a. cod. tit. si contra ius vel utilitatem publicam. [Prescriptione mendaciorum opposita, sive in iuris narratione mendacium reperitur, sive in facti, sive in tacendi fraude, pro tenore veritatis, non deprecanti affirmatione, datum iudicem cognoscere debere, & secundum b hoc de causis conuenit ferre sententiam.] Item c Imperator Constantinus. [Puniri iubemus decem librarum auri multa iudices, qui veterint precum argui falsitatem.] Item d Imp. Theodosius & Valentin. [Et si legitus contententiam sacrum oraculum mendax preceptor attulerit, preceptor careat penitus impetratis: & si nimia mententis inueniatur improbitas, etiam severitati subiacet iudicantis.] Item e Imperator Constantinus. [Et si non cognitio, sed executio mandatur, de veritate precum inquiri oportet, ut, si fraus intervenit, de omni negotio cognoscatur.] Item f Imp. Anastasius. [Omnes cuiuscumq; maioris vel minoris administrationis, universis nostra resp. iudices monemus, ut nullum rescriptum, nullam pragmaticam sanctionem, nullam sacram adnotationem, qua generali iuri vel utilitati publica adversa esse videatur, in disceptationem cuiuslibet litigii patientur proferris, sed generales sacras constitutiones, modis omnibus non dubitanti observandas.] Cod. g. tit. de divers. rescript. Imp. Diocletianus & Maximianus. §. [Sanctimus, ut authentica ipsa atq; originalia rescripta, & nostra etiam manu subscripta, non exempla eorum insinuentur.] Imp. h. Constantinus. §. [Si qua beneficia personalia sine die & consilio fuerint deprehensa, auctoritate careant.] Imperator i. Zeno. §. [Universa rescripta sive in personam precantium, sive ad quemlibet iudicem manaverint, que k vel admittio, vel quavis pragmatica sanctio nominentur, sub ea conditione proferris precipimus, si preces veritate nitantur: nec aliquem fructum preceptor oraculo percipiat impetratis, licet in iudicio assereres i veritatem, nisi quastio, fides precum: Imperiali beneficio monstratur inferia. Nam & vir magnificus Quasitor, & viri spectabiles magistri scribarum, qui sine prestanta adfectione qualescunq; aduersionem distulerint, & iudices qui susceperint, reprehensionem subibunt, & qui sileite dictata scribere ausi fuerint, cuiuscumq; serui memoriales, seu pragmatici, vel adiuutores primicerii, amissione cinguli seruiantur.]

C. XVII. § Privilegia ecclesiarum nulla debent improbitate convelli.

Item Leo Papa epist. 52. ad Martianum Augustinum.

III. Privilegia in ecclesiarum, sanctorum Patrum canonibus instituta, & venerabilis Nicena synodi fixa decretis, nulla possunt improbitate convelli, nulla novitate mutari.

C. XVIII. § Anathema sit, qui mandata vel decreta Romanorum Pontificum servare contempserit.

Item Nicolaus Papa, universali synodo presidens, dixit in Concilio Romano, & ult.

Si quis dogmata, mandata, interdicta, sanctiones, vel decreta pro catholica fidei disciplina, pro correctione fidelium, pro emendatione sceleratorum, vel interdictione imminentium vel futurorum malorum, a sedis Apostolicæ præfule salubriter promulgata contempserit, anathema sit.

§ Caput hoc extat in Concilio Romæ habito, in quo Nicolaus

a tit. 22. l. 2. b secundum causam conuenit. orig. c I. bid. l. 3. d Ibid. l. 5. e Ibid. l. 6. f Ibid. l. 8. g tit. 23. l. 3. h Ibid. l. 4. i Ibid. l. 7. k al. quemvis adnotatio. l. al. asserat. m. Anf. l. 4. c. 2. n. Poly. l. 1. tit. 17. Desjard. dit. p. 4. Anf. l. 4. c. 26. & l. 12. c. 3. l. 100 p. 3. c. 31.

Papa primus Theozandum & Gantarium Episcopos deponit. Quod concilium impressum est Romæ post epistolam ipsius.

C. XIX. § Statuta priorum successorum servare oportet.

Item Gelasius Crescensio & Ioanni Messalia Episcopi inter cetera.

Decessorum a statuta, sicut legitima & iusta successorem custodire convenit, ita debet etiam male facta corrigere.

C. XX.

Hinc etiam Arcadius & Honorius b iniquis.

Quæcunque a parentibus nostris diversis sunt statuta temporibus, manere inviolata atque incorrupta circa sacrosanctas ecclesias precipimus. Nihil igitur privilegii immuetur, omnibusque, qui ecclesiam delinunt, tuitio deferatur: quia temporibus nostris ad potius reverentiam cupimus, quam ex his, quæ olim præfata sunt, immutari. Idem l. 35. §. Non tam novum privilegii presentis sanctione precipimus, quam illa, quæ cum ad denter in dulta; firmamus. Privilegia igitur, quæ ad reverentiam religionis obtinuit, mutilari sub potestate interminatione prohibemus, ita ut hi quoque, qui ecclesiam obtemperant, ipsius beneficiis perfuriantur. Idem l. 34. §. Si ecclesiæ venerabilis privilegia, cuiuscumque fuerint vel temeritate violata, vel dissimulatione neglecta, commissum duodecim librarum auri (sicut etiam præfata constitutum est) condemnatione plectantur. Ipsaque privilegia nihilominus plenissimum per omnia obtineant vigorem.

1. § Duodecim in lege ipsa tam ecclesiæ Theodosius, quam Iustinianus legitur, quinquæ librarum auri.

2. § Ipsaque Hac usq; ad finem non sunt in lege illa, sed locum loca in Theodosiano habentur ista: Si quid igitur contra ecclesias vel clericos per obreptionem, vel ab hæreticis, vel ab huiusmodi hominibus fuerit contra leges impetratum, huius sanctionis auctoritate vacuamus.

C. XXI. § Non licet in iussu ab ecclesiæ iure distorere, quod documentorum auctoritate firmatum.

Item Pelagius Alimentario magistro militum inter cetera.

Postquam a ecclesiæ iura documentorum quoque intercedentium fuerint auctoritate firmata, nullatenus ab his discedendi liberam Pontifex, vel si vult, permittatur habere licentiam.

Si ergo privilegia monasteriorum, vel quarumlibet ecclesiarum auctoritate Leonis, Gregorii, Gelasii, & nonnullorum aliorum Pontificum sancta Romana ecclesia inviolata servantur: si ea, quæ contra leges sunt, pro infectu habenda sunt: si Pontificum auctoritatem discedendi a documentis, quibus iura ecclesiæ firmata sunt, patet, quod posteriora privilegia antiquioribus derogare non possunt, nec eorum auctoritate eis aliqua obijciatur exceptio: cum etiam contra illa specialiter serent, pro infectu essent habenda.

2. pars. His ita respandetur. Sancta Romana ecclesia sua auctoritate, congregata valet disjungere, & disjuncta congregare: rationi tamen æquitate considerata. Unde vel prelati, vel conventus intus semel a se concessa valet in totum vel in partem commutare. Pro necessitate namq; corrigentur vitiorum privilegia ecclesiarum multarum, vel immutentur, vel penitus immutentur, sive personaliter, sive generaliter. Personaliter immutentur, si omnino meritis amitterent, qui permissa præfata abutitur potestate.]

C. XXII. § Quod habet, amittat, qui quod non accepit, usurpat.

Item Silverius Papa Vigilio Episcopo, epist. 2.

a Desjard. p. 1. b In codic. Theodof. lib. 16. tit. 2. l. 1. c. Anf. l. 4. c. 16. d In codic. Theodof. l. 34. In codic. Iustian. de Episcopis & clericis, l. 13. e Desjard. p. 1. §. 11. quod privilegium.

